

Brannsikkert hjem

Fokus på kommunens risikoutsatte grupper
Rapport fra studietur til Frederiksborg Brand- og Redning

PORSGRUNN BRANN- OG FEIERVESEN

31. mai 2017

Skrevet av: Mari Bjørge og Stian Melby

Brannsikkert hjem

Fokus på kommunens risikoutsatte grupper Rapport fra studietur til Frederiksborg Brand- og Redning

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

I november-utgaven av bladet «Brandvæsen» i 2015 leste vi om Frederikssund-Halsnæs Brand- & Redningsberedskab som startet prosjektet «Brandsikkert Hjem» for å redusere antall dødsbranner. De ønsket å forbedre brannsikkerheten hos innbyggere med særlig risiko for brann. Vi kontaktet initiativtaker Jimmy Braunschweig Andersen som velvillig fortalte om prosjektet og delte sine erfaringer med oss. Deres prosjekt er direkte overførbart til norske forhold, og helt i tråd med NOU «Trygg hjemme» og Forebyggendeforskriften.

Porsgrunn brann- og feiervesen har også fått innvilget en søknad om støtte til prosjektet «Trygg hjemme/forankring av samarbeidsavtale i Porsgrunn kommune» gjennom Gjensidigestiftelsens «Det store brannløftet». Vi ser på studiereisen og dette prosjektet i sammenheng.

1.2 Målsetting

Målsettingen med vår studie og reise er å se hvordan branntilsyn i private hjem og omsorgsboliger er organisert og gjennomført. Videre se nærmere på hvordan brannvesenet og hjemmetjenesten samarbeider, og ikke minst hvordan det er å gå fra prosjektfase til implementering i daglig arbeid.

1.3 Deltakere

Stian Melby og Mari Bjørge, Porsgrunn brann- og feiervesen, forebyggende avdeling.

2. Beskrivelse av studien/reisen

2.1 Beskrivelse av reise og program

Fly fra Sandefjord Torp til København mandag 20. mars med retur fra København tirsdag kveld 21. mars.

Program 20.mars

- 11.30 Hentes på København lufthavn
- 12.30 Frokost i Frederikssund
- 13.30 Sosialt utsatte grupper og kommunikasjon
- 18.00 Middag

Program 21. mars

- 08.30 Hentes på hotell og avgang til Østsjællands Beredskab
- 09.30 Møte med Torben Bang-Christensen fra Østsjællands Beredskab
- 14.00 Møte med Jimmy Andersen fra Frederiksborg Brand & Redning og Susanne Torp fra Plejesektoren i Frederikssund kommune
- 17.00 Transport til Københavns Lufthavn

Kontaktpersoner:

Jesper Bachmann Marcussen, Frederiksborg Brand & Redning, prosjekt og analyse, strategi & koordination

Jimmy Braunschweig Andersen, Frederiksborg Brand & Redning, forebyggende

Kim Lintrup, Frederiksborg Brand & Redning, direktør

Muneeza Rosendahl, Frederiksborg Brand & Redning, barn og unge

Torben Bang-Christensen, Østsjællands Beredskab, beredskabsinspektør

Susanne Torp, Plejesektoren i Frederikssund kommune

Vi ble hentet på flyplassen og kjørt til Frederikssund (Frederiksborg Brand & Redning) hvor vi ble møtt av Jesper Bachmann Marcussen, Kim Lintrup og Muneeza Rosendahl. Meningen var at vi skulle høre om sosialt utsatte grupper og kommunikasjon, men dette ble erstattet med Frederiksborg Brand & Redning sitt rollemodellprosjekt «Brandkadetter» for barn og unge i utsatte boligområder. Veldig interessant, men beskrives ikke ytterligere siden det ikke er en del av målsettingen med besøket.

Bilde 1. Egen sjåfør

Siden vi leste om prosjektet har Frederikssund-Halsnæs Brand- & Redningsberedskab blitt slått sammen med flere andre brannvesen og blitt til Frederiksborg Brand & Redning.

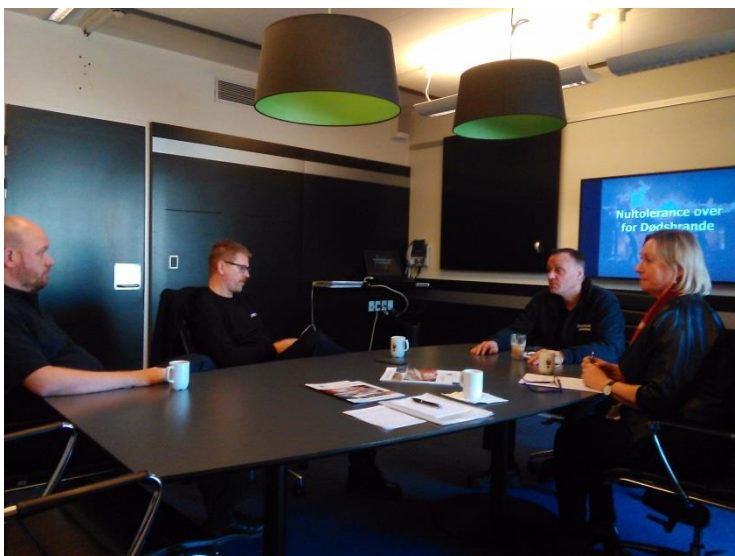
Jesper hadde laget programmet for oss og tirsdag startet dagen hos Østsjællands Beredskab med orientering fra Torben Bang-Christensen om «Nulltoleranse for dødsbranner», som var prosjektet som inspirerte Jimmy Andersen til «Brandsikkert Hjem».

3. Beskrivelse av prosjekter

Vi ble presentert for to prosjekter «Nulltoleranse for dødsbranner» utarbeidet av Torben Bang-Christensen, Østsjællands Beredskab og «Brandsikkert hjem» utarbeidet av Jimmy Braunschweig Andersen, Frederiksborg Brand & Redning. Prosjektene er ganske like og har kun nyansforskjeller i forhold til målsetting og gjennomføring. Vi velger likevel å presentere begge, men med størst vekt på «Brandsikkert hjem».

3.1 Nulltoleranse for dødsbranner

Informasjon om prosjektet «Nulltoleranse for dødsbranner» utarbeidet av Torben Bang-Christensen, Østsjællands Beredskab.

Bilde 2. Besøk hos Østsjællands Beredskab.

Bakgrunn for prosjektet er dystert nok, i Danmark omkommer ca. 75 personer i brann hvert år. I Greve kommune hadde 3 personer mistet livet de siste 5 årene (alle tall er hentet fra rapporten «Nulltoleranse for dødsbranner»). De ønsket å ha nulltoleranse for dødsbranner i Greve kommune. Hva kunne gjøres for å oppnå det?

Man kunne se at ofrene ofte var enslige eller sosialt utsatte mennesker. Spesielt eldre over 67 år var overrepresentert i statistikken. I 40-50 % av dødsbrannene var røyking den utløsende faktoren. Det anslås samtidig at ca. 24 % av alle danske boliger ikke har røykvarsler. Prosjektet så til hjemmebesøk gjort i London og vår egen «Aksjon boligbrann» og bestemte seg for at hjemmebesøk skulle tiltenkes alle, men målgruppen var:

- bevegelseshemmede
- syns- eller hørselshemmede

- personer med psykiske problemer
- alkohol- eller medisin (mis)bruk
- røykere
- eldre
- enslige

Det var ønskelig å gi den enkelte et helhetsorientert tilbud med faggrupper som samarbeidet på tvers av kommunens avdelinger. For brannvesenet ble det gjennomført hjemmebesøk av branninspektørutdannet personell i samarbeid med pleie- og omsorgspersonale.

Figur 1 viser en oversikt over alle den risikoutsatte brukeren kan være i kontakt med og som kan være mulige samarbeidspartnere i arbeidet i å trygge brukeren.

Fig.1 Mulige samarbeidspartnere

Greve kommune konkluderte etter gjennomførte hjemmebesøk med følgende effekter:

- Brannsikkerheten og tryggheten er bedret hos risikogruppen.
- Risikoen for brann i utsatt boliger er forebygget. Når branner oppstår skal skade på personer og verdier være begrenset.
- Mindre frykt blant innbyggere, pårørende og helsepersonell i hverdagen.
- Innbyggere i Greve kommune opplever en høyere kvalitetsstandard for de eldre.

3.2 Brandsikkert hjem

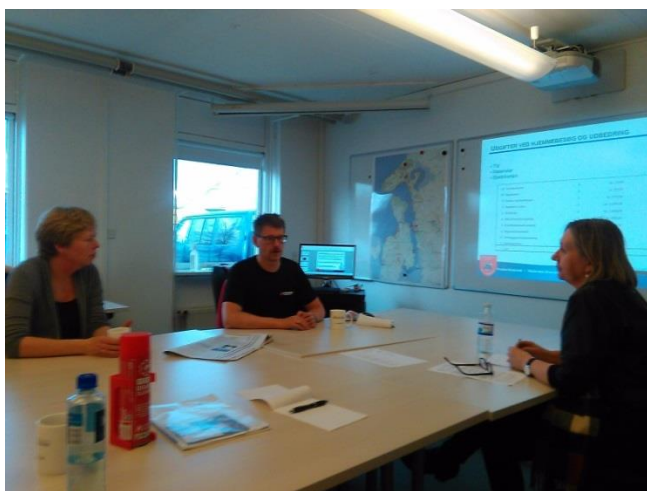
«Brandsikkert hjem» utarbeidet av Jimmy Braunschweig Andersen startet som et pilotprosjekt i 2014. Prosjektet har som formål å redusere antall branner, hvor personer mister livet eller

kommer alvorlig til skade. Fokuset i prosjektet er risikoutsatte grupper som eldre, enslig røykere med psykisk sykdom eller misbrukere og ofte også bevegelseshemmede. Prosjektet er inspirert av «Nulltoleranse for dødsbranner», som er beskrevet over.

Det er kommunenes hjemmetjeneste som gjennom daglig kontakt med denne gruppen har mulighet til å identifisere de hjem som har forhøyet brannfare. I samarbeid med hjemmetjenesten er det foretatt hjemmebesøk hos utvalgte brukere, der hvor faren for brann vurderes som særlig høy. En representant fra brannvesenet har sammen med hjemmetjenesten kommet hjem til den enkelte og gjennomgått hjemmet for brannfarer, og deretter kommet med brannforebyggende anbefalinger. I forkant av dette hjemmebesøket hadde hjemmetjenesten gjort en screening, (se vedlegg 1 - screeningskjema) av alle sine brukere for å identifisere de brukerne som var i risikogruppen.

Screeningskjemaet har spørsmål som krever ja/nei svar. Svarene er vektlagt med en verdi som summeres til slutt. Kommer summen over 45 er det påkrevet med hjemmebesøk. Skjemaet inneholder også samtykkeerklæring slik at brukeren gir aksept til at hjemmetjenesten kan kontakte brannvesenet for et nytt hjemmebesøk. Skjemaet skrives under av virksomhetsleder eller avdelingsleder slik at den enkelte hjemmehjelper ikke skal føle det som et tyngende ansvar å skrive under. I noen tilfeller kan skjemaet fylles ut på kontoret fordi man kjenner bruker så godt at det ikke er nødvendig å ta det med ut. I kommunen vi besøkte ble skjemaet fylt ut for alle de hjemmetjenesten hadde tjenester hos. For de fleste ble dette gjort en gang, og skjemaet ble lagt i personalmappen for å dokumentere at screeningen var gjort uten at det var noe å bekymre seg for. Skulle situasjonen til brukeren endre seg ble det gjort en ny vurdering på et senere tidspunkt. Hensikten var å gjøre en bevisst vurdering av alle.

For de som har en score over 45 blir det iverksatt et nytt hjemmebesøk sammen med brannvesenet hvis bruker ønsker det. Det brannforebyggende hjemmebesøket blir gjort av en fra brannvesenets forebyggende avdeling sammen med en eller flere fra helse som kjenner brukeren godt. Helsepersonell kan gi relevante opplysninger om personen, og gi et helhetlig bilde av utfordringer den enkelte har i forhold til uhensiktsmessig adferd med brannrisiko.

Bilde 3. Møte Fredriksborg Brand- og Redning og Pleiesektorleder i Frederikssund kommune.

Etter besøkene har Frederiksborg Brand & Redning beregnet omkostninger ved hjemmebesøk og utbedringer til:

12 vannforstøvere (sprayflaske med vann)	kr. 10,00	kr. 120,00
20 røykvarslere	kr. 40,00	kr. 800,00
8 slukkespray og brannteppe	kr. 170,00	kr. 1360,00
2 røykvarsler til nabo	kr. 1600,00	kr. 3200,00
2 el-tilsyn	kr. 1000,00	kr. 2000,00
6 brannhemmende underlag	kr. 500,00	kr. 3000,00
5 brannhemmende sengetøy	kr. 1000,00	kr. 5000,00
3 røykvarsler til mottakersentral	kr. 1500,00	kr. 4500,00
14 hjemmebesøk	kr. 1000,00	kr. 14000,00
<u>4 mobile vanntåkeanlegg</u>	<u>kr. 45000,00</u>	<u>kr. 180000,00</u>
Totalt:		kr. 213980,00

Man må anta at hvis kommunen velger å tilføre økonomiske midler og ressurser til hjemmebesøk og utbedringer, vil man oppleve en menneskelig og samfunnsøkonomisk besparelse.

3.2.1 Kommunens sosiale ansvar

Danmark har et ansvar overfor sine eldre innbyggere og en eldrepolitikk som sikter mot å styrke innbyggerens livskvalitet ved å underbygge aktivt ansvar for eget liv, og sørge for at den enkelte kan bli boende i egen bolig så lenge som mulig.

Fra et brannfaglig synspunkt bør termen «serviceytelser» fra kommunen ikke nødvendigvis kun omhandle praktisk hjelp, personlig pleie, hjemmesykepleie, opptrening, matservice, bolig og lignende, men også tjenester fra det kommunale brannvesenet. Gjennomføring av hjemmebesøk og implementering av nødvendig brannforebyggende tiltak i boligen vil redusere brannrisikoen vesentlig og gjøre boligen til et tryggere oppholdssted.

3.3 Konklusjon fra studieturen

Et branntilsyn i de private hjem og omsorgsboliger, samt implementering av brannforebyggende tiltak kan redusere risikoen for dødsbranner. I Greve kommune antar man at prosjektet «Nulltoleranse for dødsbranner» kan halvere antall dødsbranner. Prosjektet «Brannsikkert hjem» i Frederikssund kommune er gjennomført og det er tydelig at prosjektet kan gjøre en reell forskjell for risikoen for brann i hjemmet til risikogruppen.

Det er utgifter forbundet med de brannforebyggende hjemmebesøk og ikke minst tiltak som skal til for å redusere brannrisikoen. Den forebyggende innsatsen kan spare langt større utgifter enn de som er forbundet med brann. Forlengelse av prosjektet vil resultere i en økonomisk gevinst for kommunen, boligeierne og forsikringsselskapene ved å unngå ødeleggende brann i bolig.

I tillegg kommer det sosiale ansvaret kommunen har for den enkelte innbygger som er i risikogruppen. Brannforebyggende tiltak bør betraktes som en del av den service som skal sikre den enkelte.

Modellene i Greve og Frederikssund er ganske like, men vi falt for modellen til «Brandsikkert hjem». Bakgrunnen er at den systematisk kartla alle brukerne av hjemmetjenester i kommunen, slik at ikke hjemmebesøk fra brannvesenet ble tilfeldig valgt. Screeningskjemaet for kartlegging er enkelt å bruke, og man trenger ikke gjøre personlige vurderinger. De som gjør kartleggingen blir ikke ansvarliggjort. Det er lederen som tar ansvaret slik at ikke den enkelte skal føle det som et tyngende ansvar å skrive under.

Erfaring fra de kommunene vi besøkte var viktigheten av å fortsette arbeidet systematisk etter prosjektfasen og at avtalen forankres i kommunens ledelse.

4. Veien videre

4.1 Norske forhold

I snitt omkommer det 64 personer i branner i Norge hvert år, og personer i risikoutsatte grupper er overrepresentert i boligbranner med dødelig utfall.

Forskrift om brannforebygging trådte i kraft 1. januar 2016, og gir brannvesenet større frihet til å prioritere sitt forebyggende arbeid. Sentralt i den nye forskriften står kravet til kommunene om å kartlegge risikoutsatte grupper som står i særlig fare for å omkomme i eller bli skadet ved brann. Det overordnede ansvaret for kartleggingen ligger hos kommunen ved kommunestyret, men oppgaven er delegert til brannvesenet.

4.2 Porsgrunn kommune - samarbeid

En godt gjennomført kartlegging av de risikoutsatte gruppene i kommunen vil legge grunnlaget for prioriteringene i det forebyggende brannsikkerhetsarbeidet. Det er derfor viktig med god og riktig informasjon om beboere i risikoutsatte grupper for å prioritere, planlegge og gjennomføre tiltak der behovet er størst. Det er dette som gjør at det er viktig med samarbeid på tvers av virksomhetene i kommunen. Spesielt viktig er det å få til et samarbeid med helse- og omsorgsvirksomhetene (hjemmetjenestene, rusomsorg ...). For eksempel gjennomfører ansatte i hjemmetjenestene daglige besøk hjemme hos flere beboere i kommunen. Det betyr at hjemmetjenestene har kjennskap til de ulike utfordringene hos dem de besøker. Den informasjonen vil være viktig å dele med andre virksomheter i kommunen. Et slikt samarbeid har vært forsøkt gjennomført i Porsgrunn kommune tidligere, men uten at det har kommet et varig samarbeid på plass. Erfaringer fra tilsvarende prosjekt i Danmark, der helsevesenet deltar i det brannforebyggende arbeidet, er at de er godt fornøyd med samarbeidet.

I dag er det eksempler på at det er samarbeid mellom ulike virksomheter i Porsgrunn kommune, og sikkert flere enn vi er klar over. Brannvesenet mener det er viktig å få til et varig samarbeid

med andre virksomheter, for eksempel eiendomsforvaltningen. Kommunen som byggeier har et ansvar overfor dem som er brukere av kommunale boliger, og flere av brukerne kan kategoriseres som personer i risikoutsatte grupper. Et samarbeid på tvers av virksomhetene vil kunne ivareta ulike interesser på en mer effektiv måte.

4.3 Porsgrunn kommune - veien videre

Etter besøket i Danmark fikk vi et klart råd om å forankre prosjektet i kommunens ledelse. Planen videre er derfor å starte med informasjon om prosjektet til rådmannens ledergruppe. Det er viktig at prosjektet og tanken forankres hos de ulike virksomhetslederne. Uten forankring blant lederne vil det være vanskelig å få gjennomført prosjektet.

Videre arbeid – Porsgrunn kommune:

- Møte med rådmannens ledergruppe.
- Kartlegge kommunens eksisterende ressurser og innsats for risikoutsatte grupper.
- Etablere kontakt mellom de kommunale enhetene gjennom en forpliktende samarbeidsavtale.
- Etablere samarbeids- og arbeidsrutiner som skal bidra til å ivareta brann sikkerheten hos risikoutsatte grupper på lang sikt, inkludert avklaring og forankring av roller og ansvar. Herunder å samordne og utveksle informasjon og kunnskap.
- Kartlegge risikoutsatte grupper, vurdere risiko og planlegge nødvendige tiltak.

I prosjektet vil det også være naturlig å se mot det arbeidet som er gjort andre steder. Blant annet har de kommet langt med et samarbeid i Rogaland. Viser også til vårt besøk hos Frederiksborg Brand & Redning i Danmark, der de har etablert et godt samarbeid mellom helsevesenet og brannvesenet i kommunen, se kapittel 3.

4.4 Økonomi og prosjektledelse

Etter søknad til «Det stor brannløftet» fikk Porsgrunn brann- og feiervesen innvilget en søknad om støtte til prosjektet «Trygg hjemme - Forankring av samarbeidsavtale, Porsgrunn kommune» med kr. 320 000,-. Bakgrunnen for søknaden er å samle ressursene og kunnskapen fra de ulike tjenesteyterne i kommunen. Støtten er øremerket prosjektledelse samt intern opplæring.

For å sikre gjennomføring av prosjektet må det være en prosjektleder som har ansvaret for gjennomføringen. Porsgrunn brann- og feiervesen står bak søknaden mot «Det store brannløftet», og fokus på risikoutsatte grupper er ett av satsingsområdene til brannvesenet. Det vil derfor være naturlig at brannvesenet opprettholder kontakten med de ulike tjenesteyterne i kommunen, og tar ansvaret for gjennomføringen av prosjektet.

I dette ligger ansvaret for:

- at nødvendige avtaler inngås
- at det etableres og iverksettes rutiner for arbeidet (implementere systemet hos alle)

- at alle parter får nødvendig informasjon/opplæring
- oppfølging

4.5 Gjennomføring og mål

Prosjektet har planlagt oppstart i mai 2017, og med varighet på 2 år. Målsetningen er at det i Porsgrunn kommune etableres et varig samarbeid mellom de ulike virksomhetene. På denne måten kan de kommunale resursene utnyttes på best mulig måte, slik at virksomhetene samlet kan ivareta sikkerheten til personene i de risikoutsatte gruppene.

Brandsikkert hjem: Screeningskema

Foreningen af Kommunale
Beredskabschefer

FREDERIKSSUND
KOMMUNE

Borgerens navn	Kontaktoplysninger til borgeren. Adresse, tlf. og evt. e-mail. Udfyldes i blokbogstaver. Adresse og telefonnummer udfyldes så redningsberedskabet kan kontakte borgeren om det brandforebyggende hjemmebesøg.

Opmærksomhedspunkter	V	Score	Opmærksomhedspunkter	V	Score
Enlig (bør alene uden samlever)	X	7	Opmagasiner af aviser, blade		7
Ryger		10	Synlige dårlige elinstallationer	X	8
Ældre person (defineres som 65+)	X	5	Udbrændte stearinlys		7
Alkoholmisbrug		10	Petroleumsovn		8
Brug af sløvende medicin		8	Brændeovn		6
Nedsat syn	X	7	Tildækket el-radiator		7
Nedsat hørelse	✓	7	Rod i gangarealer		6
Bevægelseshæmmet		8	Elektriske varmeguder		6
Demens el. andre sindslidelser	X	8	Brændemærker i møbler, gulv, seng		10
			Rod i køkken ved komfur/brødrister/elkedel	X	8
Samlet score række 1		34	Samlet score række 2		16
Samlet score i alt		50	(borger er i målgruppen ved score i alt på 45 eller derover) ¹		

Supplerende spørgsmål	Ja	Nej
Er der røgalarm i boligen?	✓	
Formoder du, at borgeren kan agere korrekt ved brand?		X
Er der brandslukningsudstyr i boligen, som borgeren formodes at kunne benytte?		X

Særlige forhold
Feltet benyttes til evt. supplerende informationer, som redningsberedskabet skal være opmærksom på. Det kan fx være, hvis borgeren ikke taler dansk, dyr i boligen, el. er meget dårligt hørende el. andet, som vurderes væsentligt.

Hun søfter jævnligt med ører, som hun glømmer.

Samtykkeerklæring – Undertegnede giver hermed tilladelse til, at skemaet med oplysninger må viderebringes til brandvæsenet og brandvæsenet må komme på besøg og foretage et brandforebyggende hjemmebesøg.

Underskrift: Det var okay med borgeren i sidste og sidste besøg

Skal en repræsentant fra døgntjejen/leverandøren være til stede når brandvæsenet foretager det brandforebyggende hjemmebesøg?	Ja	Nej
		X behøver ikke

Kontaktperson i døgntjejen/hos leverandøren	Evt. ønske til dato og tid for det brandforebyggende hjemmebesøg
Jone Romose distriktsleder	

Dato for visitationen

Visiteret af: Navn, arbejdsplads, titel (i blokbogstaver) og underskrift.

Lone Romose, DTE Døgntjejen, Jone Romose

Screeningslisten scannes og sendes i pdf-format som sikker post til beredskabet@frederikssund.dk. Udfyld emnefeltet med "Brandsikkert hjem screeningskema". Efterfølgende knyttes skemaet til borgerens journal.

¹ I tilfælde af, at en borger scorer under 45, men der fortsat er betyning (fx ved formodning om, at borgeren ikke kan agere korrekt ved brand) drøftes skemaet med nærmeste leder